

Uspoređujem krajeve Republike Hrvatske na geografskoj karti

NIZINSKA HRVATSKA

Nizinski kraj ističe se kombinacijom nizina i uzvisina do **500 m nadmorske visine**. **Nadmorska visina** okomita je udaljenost neke točke na Zemlji mjerena od srednje razine mora.

Nizine su prohodne, obiluju plodnom zemljom, na njima se prostiru polja, pašnjaci i oranice. U nizinskome kraju prevladava veliko područje koje nazivamo **Slavonija** (istočna i zapadna).

Valoviti brežuljci obiluju šumama i vinogradima dok udolinama protječu manje, brze i bistre rijeke. Udoline su prostori između dviju uzvisina - brežuljaka.

Nizinsku Hrvatsku čine nizine uz velike rijeke (uz Dravu **Podravina**, uz Savu **Posavina**, uz Dunav **Podunavlje**, **Međimurje** uz rijeku Muru i **Pokuplje** uz rijeku Kupu). **Baranja** je nizina između Drave i Dunava. **Srijem** se prostire uz rijeku Dunav.

Osim nizina, ovdje nalazimo i močvarna područja: **Lonjsko polje** i **Kopački rit**, močvarne nizine koje obiluju mnogim zaštićenim biljkama i životinjama.

Nizinsku Hrvatsku čine i brežuljkasti dijelovi:
Hrvatsko zagorje (sjeverozapadni dio Hrvatske),
Prigorje uz Medvednicu, **samoborski kraj** uz grad
Samobor, **Vukomeričke gorice**, **Kordun i Banovina**.

Osim brežuljaka, može se naći i viših uzvisina:
Ivančica, **Strahinjščica**, **Žumberačka gora** i
Medvednica.

Požeška kotlina nizina je između gora **Papuka**,
Krndije, **Psunja** i **Dilja**.

Nizinskim krajem protječu naše najveće rijeke.
One su velike (širokih korita), pretežno duboke i
spore. Neke su plovne poput Dunava, Drave i Save
od Siska.

Najpoznatije rijeke Hrvatskoga zagorja su Bednja,
Sutla i Krapina. Rijeke Kupa, Korana, Mrežnica i
Dobra protječu Karlovcem.

Pitanja za vježbu

- Pogledaj imena rijeka i imena nekih nizina.
Zaključni kako su nizine uz rijeke dobile imena.
- Pokaži na geografskoj karti rijeke i nizine koje
imaju ime izvedeno iz imena rijeka.
- Pronađi uzvisine uz Požešku kotlinu.
- Usporedi izgled Zemljine površine Nizinske
Hrvatske. Koje reljefne oblike uočavaš?
- Istraži koje je more prekrivalo današnji predio
Nizinske Hrvatske.

- Kojoj velikoj nizini nazvanoj po tome moru pripada ovaj kraj?
- Pripada li tvoj zavičaj nizinskome kraju? Objasni.

GORSKA HRVATSKA

Što označava smeđa boja na zemljovidu? Objasni što znači da je neki kraj gorski.

Pronađi na geografskoj karti gorski kraj. Imenuj gore koje su njegov dio.

Gorska Hrvatska posebna je po svojim krškim oblicima. Krš je poseban oblik Zemljine površine nastao topljenjem stijena u vodi (vapnenac).

Zbog toga nastaju uvale, polja i udubljena, a u podzemlju jame i špilje. Pod kršem se nalaze velike zalihe podzemnih voda. Na stijenama prevladava smeđe ili crvenkasto tlo. Prisjeti se koje su to vrste tla.

Gorsku Hrvatsku čine dvije regije: Gorski kotar i Lika.

Gorski kotar smješten je uz granicu sa Slovenijom, viši je i nalazi se sjevernije od Like. Ističe se bogatstvom šuma, jezera (umjetnih i prirodnih), rječica i planina.

Lika je smještena između planina Velebita, Plješivice, Velike i Male Kapele. Puna je velikih

krških polja. Najpoznatija su Gacko i Ličko polje na kojem uspijevaju poznati lički krumpir i kupus.

Zbog krša ima mnogo rijeka ponornica. **Ponornica** je rijeka koja je dijelom svojega toka na površini, a zatim ponire u dubinu Zemlje. Najveće su ponornice Lika i Gacka.

Pitanja za vježbu

- Koje vode uočavaš u Gorskom kotaru, a koje u Lici? Pokaži ih na geografskoj karti.
- Pronađi Velebit, Mosor, Dinaru, Veliku Kapelu, Snježnik, Plješivicu i Risnjak. Očitaj njihove nadmorske visine.
- Pripada li tvoj zavičaj gorskome kraju? Objasni.
- Istraži koja je najveća, a koja najviša hrvatska planina? Ima li ovakvih gorostasa u Nizinskoj Hrvatskoj?
- Zaključi koji je kraj Republike Hrvatske najviši prema Zemljinim oblicima.

PRIMORSKA HRVATSKA

Kojom je bojom na geografskoj karti obojena udubina u kojoj je Jadransko more?

Osim mora, što još na geografskoj karti prikazujemo tom bojom?

Promotri Obalu Jadranskoga mora i navedi vrste reljefa koje prevladavaju.

Razlikuješ li otoke, poluotoke, obalu? Navedi primjere.

Primorska Hrvatska obiluje mnoštvom otoka, poluotoka, zaljeva i zatona (manjih udubina mora u kopno) te stoga kažemo da je **obala razvedena**. Osim što je razvedena još je i **krševita**.

Koji još kraj obiluje kršem?

Tlo je smeđe ili crvenkaste boje. Kako se zovu te vrste tla?

Primorski kraj obuhvaća poluotok Istru, Kvarner i Dalmaciju (sjevernu, srednju i južnu).

U blizini mora nalazi se i nekoliko visokih planina: Mosor, Biokovo, Velebit i Dinara u Dalmaciji, a u Istri Ćićarija i Učka.

U Primorskoj Hrvatskoj u more utječu mnoge rijeke. Tu se nalaze ušća rijeka Krke, Zrmanje, Cetine i Neretve.

Istrom teku rijeke Dragonja, Mirna i Raša.

Od jezera poznato je Vransko jezero kraj Biograda na Moru, Vransko jezero na otoku Cresu i Modro jezero u Imotskome polju.

Pitanja za vježbu

- Koji se kraj nalazi između Primorske i Nizinske Hrvatske?
- Koje prirodne posebnosti ima primorski kraj, a ostali krajevi nemaju?

- Pripada li tvoj zavičaj primorskome kraju?

Objasni.

- Pokaži na karti Istru, Kvarner i Dalmaciju.

Pronađi nekoliko naših otoka i zapiši njihova imena.

I MENE SE PITA

1. Nabroji i pokaži na geografskoj karti krajeve

Republike Hrvatske. Kojemu kraju pripada tvoj

zavičaj?

2. Koji su krajevi najviše, a koji najniže nadmorske visine? U kojim se krajevima pojavljuje krš?

3. Usporedi vode svih triju krajeva.

TREBAM ZNATI

- krajevi se razlikuju prema **reljefnim oblicima**

- prema reljefu razlikujemo tri kraja u Republici

Hrvatskoj: **nizinski kraj (Nizinska Hrvatska),**

gorski kraj (Gorska Hrvatska) i primorski kraj

(Primorska Hrvatska)

- svaki dio Republike Hrvatske ima svoje reljefne i

prirodne posebnosti - **nizine, uzvisine, vode** - koje

treba znati imenovati i pokazati na geografskoj

karti